

00456016

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.001.06.2016
P/16/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2015 roku.	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontroler	Henryk Dąbrowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98184 z dnia 08 stycznia 2016 r.	
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie (dalej „MOPS”), 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 1. (dowód: akta kontroli str. 1-2)	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Teresa Dobko – Kierownik MOPS	(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykorzystanie przez MOPS dotacji otrzymanych w 2015 roku z budżetu państwa na realizację wybranych zadań.

Pozytywna ocena wynika z prawidłowego zaplanowania i wykorzystania dotacji otrzymanych na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłków okresowych, a także prowadzenia właściwych działań wobec dłużników alimentacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i wykorzystanie dotacji na realizację wybranych zadań

Opis stanu
faktycznego

1.1. W 2015 roku na realizację zbadanych zadań zaplanowano dotacje celowe z budżetu państwa w kwotach:

- 5.575 tys. zł² na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (rozdział 85212, § 2010 klasyfikacji budżetowej),
- 814 tys. zł na zasiłki okresowe oraz odprowadzane od nich składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (rozdział 85214, § 2030). (dowód: akta kontroli str. 34, 234-240 i 245)

W trakcie roku MOPS, kierując się aktualnym stanem realizacji zadań oraz ich przewidywanym wykonaniem, przekazywał do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej („CAS”), informacje o nadwyżkach lub niedoborach środków. W związku z powyższym:

- w lipcu 2015 r., w oparciu o analizę wydatków poniesionych do 30 czerwca 2015 r.³, wystąpiono o zwiększenie środków z dotacji na wypłatę świadczeń alimentacyjnych o 519 tys. zł,

¹ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 roku Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostaną spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej stosowana jest ocena opisowa.

² Dotacje w rozdziale 85212 zostały zaplanowane przez Wojewodę Podlaskiego na poziomie 83,4% kwoty dotacji zrealizowanej w 2014 roku (6.685,5 tys. zł).

³ Do końca czerwca 2015 r. wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wyniosły 510,8 tys. zł (wcześniej, tj. w dniach 16 lutego i 15 czerwca 2015 r. Wojewoda Podlaski dokonał zmniejszenia wydatków przeznaczonych na świadczenia alimentacyjne odpowiednio o 1 tys. zł i 24 tys. zł).

- o dodatkowe środki na zasiłki okresowe wystąpiono dwukrotnie, tj. w czerwcu 2015 r. (o 250 tys. zł) i sierpniu 2015 r. (o 225 tys. zł). Plan wydatków po zmianach wyniósł 1.289 tys. zł).
(dowód: akta kontroli str. 34, 95 i 234-240)

W 2015 roku nie wystąpiły przypadki blokowania wydatków na badane dotacje oraz zwracania do budżetu państwa kwot nadmiernie pobranych.

(dowód: akta kontroli str. 34, 96-100 i 234-240)

1.2. Z zaplanowanych kwot dotacji w 2015 roku na świadczenia alimentacyjne i zasiłki okresowe wydatkowano odpowiednio 1.021,8 tys. zł i 1.280,3 tys. zł, tj. 99,2% i 99,3% planu. Niewykorzystane środki w kwocie 16,7 tys. zł, w tym 8 tys. zł (na świadczenia alimentacyjne w rozdziale 85212) i 8,7 tys. zł w rozdziale 85214, stanowiące odpowiednio 0,8% i 0,7% przekazanych dotacji, zwrócono na rachunek budżetu Miasta Augustowa 31 grudnia 2015 r.⁴ MOPS nie dofinansował badanych świadczeń środkami własnymi.

(dowód: akta kontroli str. 89-90, 92-93, 95, 101, 164, 245)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie dotacji na realizację zadań objętych badaniem.

2. Realizacja zadań dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłków okresowych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Środki na finansowanie zadań własnych i zleconych otrzymywano z budżetu Wojewody Podlaskiego, za pośrednictwem budżetu Miasta Augustów, na podstawie tygodniowych zbiorczych zapotrzebowań (bez sporządzania harmonogramu finansowania zadań), w kwotach zapewniających pełną realizację zadań. W 2015 roku zapotrzebowywane środki otrzymywano terminowo (nie kierowano monitów o przyspieszenie ich przekazywania).

(dowód: akta kontroli str. 90-94)

2.2. Dotacje otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań zleconych w zakresie zabezpieczenia społecznego oraz własnych wykorzystano m. in. na wypłaty:

- 3.796 zasiłków okresowych, tj. o 9,3% mniej od wypłaconych w 2014 roku (4.187). W celu ich sfinansowania w 2015 roku wydatkowano 1.280,3 tys. zł, tj. o 11,1% mniej niż w roku poprzednim (1.440,5 tys. zł). Wpływ na zmniejszenie wypłat zasiłków okresowych miało m. in. zwiększenie dochodów ludności oraz zmiany przepisów ustalających kryteria dochodowe przyznawania tych świadczeń⁵;
- 2.780 świadczeń z funduszu alimentacyjnego, tj. o 313 mniej niż w 2014 roku (3.093 świadczeń). Środki na ich wypłatę zmniejszyły się z 1.094,9 tys. zł w 2014 roku do 1.021,8 tys. zł w 2015 roku, tj. o 7,2%. W ocenie Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych MOPS wynikało to głównie z przyczyn demograficznych (osiągnięcie pełnoletności przez osoby uprawnione do świadczeń), a także stosowania niezmiennego od 2008 roku kryterium dochodowego, w kwocie 725 zł na osobę w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 89, 101, 154-176 i 202-233)

2.3. Analiza 30 losowo wybranych postępowań, w wyniku których udzielono zasiłków okresowych w łącznej kwocie 31,4 tys. zł (tj. 2,5% wypłaconych świadczeń) wykazała, że:

- zasiłki przyznawano osobom spełniającym ustawowe kryteria, stosownie do postanowień art. 7, 8 i 38 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶ (dalej: „ustawa o pomocy społecznej”),

⁴ Tj. w terminie umożliwiającym dokonanie do 31 stycznia następnego roku zwrotu niewykorzystanych dotacji do budżetu Wojewody Podlaskiego, zgodnie z wymogiem art. 168 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.).

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1058). Przepisy te wysokość miesięcznego kryterium dochodowego zwiększyły z 456 zł do 514 zł w przeliczeniu na osobę w rodzinie i z 542 zł do 634 zł dla osoby samotnej.

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.

- decyzje ustalające prawo do świadczeń wydano terminowo oraz w oparciu o dokumentację wymaganą w art. 107 ust. 5b i 5d ustawy o pomocy społecznej (w każdym przypadku poprzedzono je wywiadem środowiskowym),
- decyzje o przyznanych zasiłkach spełniały wymogi art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷,
- zasiłki okresowe wypłacono terminowo, w kwotach od 26,15 zł do 891,10 zł miesięcznie, (na okres od miesiąca do trzech miesięcy). (dowód: akta kontroli str. 112-122)

2.4. Analiza 20 losowo wybranych postępowań⁸ w sprawie ustalenia świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę 130,6 tys. zł wykazała m.in., że:

- w toku postępowań, przeprowadzonych na podstawie art. 15 i 15a ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁹ (dalej: „ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”), MOPS zgromadził wymagany materiał dowodowy, potwierdzający pozostawanie wnioskodawców w sytuacji uprawniającej do uzyskania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- terminowo (w ciągu od jednego do dwudziestu pięciu dni) wydano decyzje administracyjne stanowiące podstawę wypłaty wnioskowanych świadczeń,
- świadczenia przyznano na okresy ustalone zgodnie art. 18 powołanej ustawy, w wysokości sądownie ustalonych alimentów (w kwotach nieprzekraczających 500 zł). (dowód: akta kontroli str. 107-108)

2.5. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na koniec 2014 roku wyniósł 5.224,2 tys. zł, a na koniec 2015 roku – 5.857,2 tys. zł. W 2015 roku dochody uzyskane w związku z wyegzekwowaniem od dłużników alimentacyjnych należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego¹⁰ wyniosły 107,6 tys. zł. Były one o 28,5% niższe niż w 2014 roku (150,5 tys. zł). (dowód: akta kontroli str. 154-176)

Analiza 20 losowo wybranych postępowań dotyczących działań podejmowanych wobec 15 dłużników alimentacyjnych¹¹ wykazała m.in., że:

- po przyznaniu osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego, MOPS bezzwłocznie (na ogół w dniu uprawomocnienia się decyzji) informował o tym dłużników, wzywając ich do stawienia się w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wywiady alimentacyjne przeprowadzono z 11 dłużnikami (w terminie od jednego do 21 dni od dnia doręczenia informacji o potrzebie przeprowadzenia wywiadu). W trakcie tych badań ustalono sytuację rodzinną, dochodową, zawodową i zdrowotną dłużników.
O ustaleniach wywiadów alimentacyjnych oraz informacjach zawartych w oświadczeniach majątkowych bezzwłocznie (przeciętnie po upływie siedmiu dni) informowano komorników sądowych, podając im dane dotyczące m.in.: zatrudnienia dłużników oraz korzystania przez nich z pomocy społecznej, pobierania renty lub emerytury, posiadania prawa jazdy,
- w przypadku trzech dłużników¹², którzy uniemożliwili przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówili złożenia oświadczenia majątkowego, w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania wydano decyzje o uznaniu ich za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, złożono wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny¹³ oraz o zatrzymanie prawa jazdy,
- w przypadku ustalenia, że przyczyną niewywiązywania się z zobowiązań alimentacyjnych był brak zatrudnienia dłużników (11 osób), MOPS bez zbędnej zwłoki (w terminie od jednego do 21 dni) zobowiązywał ich do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie

⁷ Dz. U z 2013 r., poz. 267, ze zm.

⁸ Analizą objęto 20 (16,5%) ze 121 postępowań w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2015 roku.

⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 859 ze zm.

¹⁰ Tj. kwot należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, bez odsetek.

¹¹ Analizą objęto 15 (11,1%) z 135 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika był Burmistrz Augustowa i którzy (wg. stanu na koniec 2015 r.) posiadali zadłużenie w łącznej kwocie 113,5 tys. zł.

¹² Jeden dłużnik uregulował zadłużenie.

¹³ Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.

pracy lub występował do Starosty Augustowskiego o aktywizację zawodową dłużnika, zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,

- do biura informacji gospodarczej przekazywano informacje o stanie zobowiązań dłużników, stosownie do wymogu ustalonego w art. 8a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- po zakończeniu okresu świadczeniowego bezzwłocznie kierowano do komorników sądowych wnioski o przyłączenie MOPS do prowadzonych przez nich postępowań w celu wyegzekwowania należności z tytułu wypłaconych świadczeń, stosownie do obowiązujących od 18 września 2015 r. znowelizowanych przepisów art. 27 ust. 3 i 3a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹⁴. (dowód: akta kontroli str.177-180)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na pogorszenie się efektywności działań egzekucyjnych podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2014-2015. W 2015 r. wyegzekwowano należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w kwocie niższej o 42,9 tys. zł niż w 2014 r., przy jednoczesnym wzroście tych należności z 5.224,2 tys. zł w 2014 r. do 5.857,2 tys. zł w 2015 r. (o 12,1%). Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych MOPS wyjaśniła, że jedną z przyczyn zmniejszenia kwot uzyskiwanych od dłużników alimentacyjnych były zmiany przepisów ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym sposobu rozliczania kwot wyegzekwowanych (art. 27 ust. 11 i art. 28), powodujące zmniejszenie odzyskanych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, „ponieważ dokonywane wpłaty w większości zaliczane były na koszty egzekucyjne i odsetki”. Przykładowo w IV kwartale 2014 roku, od dłużników alimentacyjnych uzyskano zwrot kwoty 37,9 tys. zł, w tym 31,7 tys. zł z tytułu należności głównej i 6,2 tys. zł odsetek. W analogicznym okresie 2015 roku uzyskano o 23,5% kwotę mniejszą (29,0 tys. zł), w tym 8,8 tys. zł należności głównej i 20,1 tys. zł odsetek. Omawiane zmiany przepisów zlikwidowały także możliwość prowadzenia egzekucji administracyjnej wobec dłużników alimentacyjnych (art. 2 pkt. 6 lit. a i b).

(dowód: akta kontroli str. 154-176 i 241-244)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wypłacanie przez MOPS świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłków okresowych, a także prowadzenie działań egzekucyjnych wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

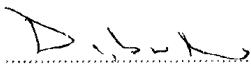
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 24 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Białystok, dnia 3 marca 2016 roku.

Kontroler
Henryk Dąbrowski
główny specjalista kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

podpis

podpis

¹⁴ Ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1302).

¹⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.